

1121205 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อาจารย์ ดร.นันทน์ภัส นิยมทรัพย์
jjoooyy66@hotmail.com

หลักสูตร

- ▶ ความหมายของหลักสูตร
- ▶ องค์ประกอบของหลักสูตร
- ▶ ความสำคัญของหลักสูตร
- ▶ ระดับของหลักสูตร

ความหมายของ “หลักสูตร” ตามประสบการณ์เดิมของผู้เรียน หมายถึงอะไรบ้าง

หลักสูตร ► ความหมายของหลักสูตร

ขอบเขตของหลักสูตร 3 สถานะ คือ

- 1) ศาสตร์แขนงหนึ่ง
 - 2) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งได้จัดทำขึ้นอย่างเป็นทางการ และ
 - 3) ระบบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร
- (สังค อุทรานันท์, 2527: 346)

หลักสูตร ► ความหมายของหลักสูตร

Caswell and Campbell (1935: 69) กล่าวว่าหลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์
ทั้งหมดที่ผู้เรียนได้รับภายใต้คำแนะนำของครู

Tanner, Daniel and Tanner, Laurel N. (1975: 43) กล่าวว่าหลักสูตรเป็นการ
สร้างความรู้และประสบการณ์ใหม่อย่างมีระบบภายใต้การดูแลของ
โรงเรียน เพื่อช่วยเพิ่มความสามารถในการควบคุมความรู้และ
ประสบการณ์ของผู้เรียน

Taba, Hilda (1962: 10-11) กล่าวว่าหลักสูตร หมายถึง แผนสำหรับ
การเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยเป้าหมายและวัตถุประสงค์เฉพาะ การ
เลือกและการจัดลำดับของเนื้อหา รูปแบบการเรียนรู้และการสอน
และการประเมินผล

หลักสูตร ► ความหมายของหลักสูตร

Oliva, Perter F. (2005:7) กล่าวว่าหลักสูตร คือ แผนหรือโปรแกรมสำหรับ

ประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนต้องเผชิญภายใต้แนวทางของสถานศึกษา ในทางปฏิบัตินั้นหลักสูตรประกอบไปด้วยแผนจำนวนหนึ่งที่เขียนขึ้นจากขอบเขตที่มีความหลากหลาย เป็นการวางโครงสร้างประสบการณ์เรียนรู้อันเป็นที่ต้องการ ดังนั้นหลักสูตรสามารถเป็นได้ทั้งหน่วยการเรียนรู้หน่วยหนึ่ง หรือรายวิชาหนึ่ง หรือการเรียนลำดับรายวิชาหลายรายวิชา หรือเป็นโปรแกรมการศึกษาที่ครบถ้วนของสถานศึกษา ซึ่งการศึกษาอาจเกิดขึ้นภายนอกห้องเรียนหรือโรงเรียนตามที่กำหนดโดยสถานศึกษา

Sowell, Evelyn J. (2005: 4) กล่าวว่าหลักสูตร คือ สิ่งที่สอนให้แก่ผู้เรียน ซึ่งครอบคลุมถึงความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจส่งผ่านให้แก่ผู้เรียนไม่ว่าจะมีการสอนในโรงเรียนหรือสถานที่อื่นก็ตาม

หลักสูตร ► ความหมายของหลักสูตร

สังกัด อุทรานันท์ (2527: 16) ได้ศึกษาความหมายของหลักสูตรและกล่าวถึงความหมายที่มีจุดเน้นต่าง ๆ กัน ได้แก่

หลักสูตร คือรายวิชาหรือเนื้อหาสาระที่ใช้สอน

คือมวลประสพการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่เด็ก

คือกิจกรรมการเรียนการสอน

คือสื่อกลางหรือวิถีทางที่จะนำเด็กไปสู่จุดหมายปลายทาง

คือข้อผูกพันระหว่างนักเรียนกับครู และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

คือกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ครู และสิ่งแวดล้อม

ทางการเรียน

หลักสูตร ► ความหมายของหลักสูตร

ธารง บัวศรี (2542: 7) ให้ความหมายว่าหลักสูตรหมายถึง แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหากิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละ โปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้

บุญชม ศรีสะอาด (2546: 7-11) ได้วิเคราะห์ความหมายของหลักสูตรและจัดกลุ่มของความหมายที่พบเป็น 3 กลุ่ม คือ หลักสูตรในลักษณะของ **สิ่งที่คาดหวัง** **สิ่งที่เกิดขึ้นจริง** เป็นทั้ง **สิ่งที่คาดหวังและเกิดขึ้นจริง**

หลักสูตร ► ความหมายของหลักสูตร

กิจกรรม: สร้างความหมายของหลักสูตร

หลักสูตร ► ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตร คือ ผลผลิตที่เกิดจากการคัดเลือกและลำดับสิ่งที่ตั้งใจให้เกิดแก่ผู้เรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างในระยะเวลาที่กำหนดอย่างแน่นอน ซึ่งการรวบรวมและลำดับนั้นต้องมีทฤษฎี กระบวนการสร้าง และพิสูจน์จนเป็นที่ยอมรับของกลุ่มคนที่ใช้หลักสูตรนั้น

หลักสูตรอาจมีความหมายเพียงผลผลิตที่เป็นเอกสารหรืออาจรวมถึงการนำเอกสารหลักสูตร ไปใช้ดำเนินการจริงด้วยก็ได้

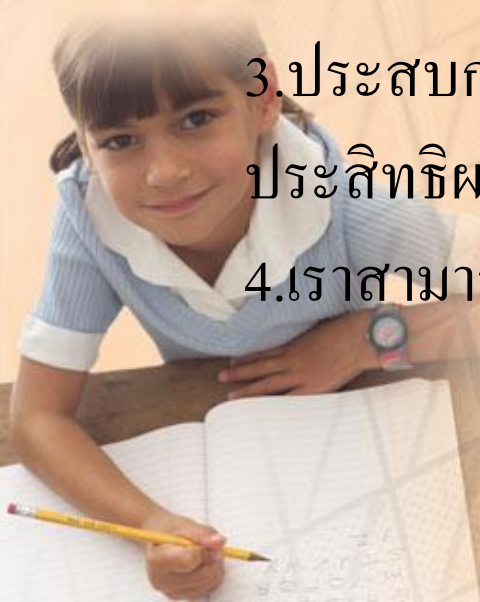

หลักสูตร ► องค์ประกอบของหลักสูตร

ไทเลอร์ (Tyler, 1949) ได้เสนอคำถาม 4 ข้อ ไว้เป็นหลักการในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

- 1.จุดประสงค์ทางการศึกษาที่โรงเรียนควรรหาทางทำให้บรรลุผลคืออะไร
- 2.ประสบการณ์ทางการศึกษาที่สามารถจัดเตรียมไว้เพื่อความเป็นไปได้ในการบรรลุผลตามจุดประสงค์เหล่านั้นคืออะไร
- 3.ประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านั้นสามารถถูกจัดระเบียบอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร
- 4.เราสามารถตัดสินได้อย่างไรว่าจุดประสงค์เหล่านั้นบรรลุผล

หลักสูตร ▶ องค์ประกอบของหลักสูตร

จากแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์
สรุปได้ว่าองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย

- 1) จุดมุ่งหมาย
- 2) ประสบการณ์ (ทั้งการระบุและการจัดระเบียบ)
- 3) การประเมินผล

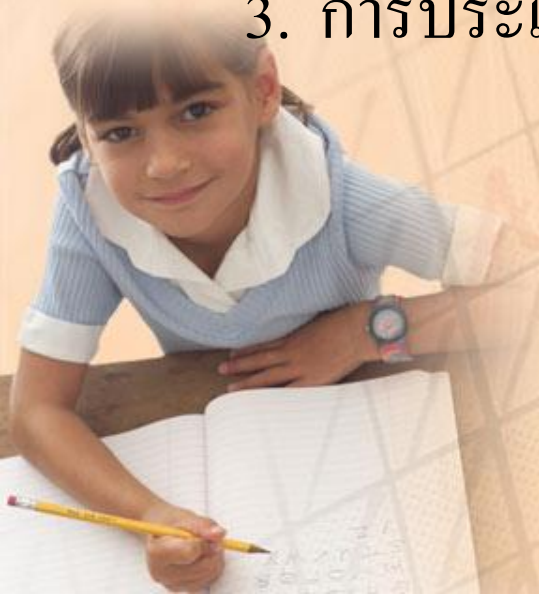

หลักสูตร ► องค์ประกอบของหลักสูตร

ทาบ (Taba, 1962: 422)

1. จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ (Aims and Objectives)
2. เนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ (Content and Learning Experiences)
3. การประเมินผล (Evaluation)

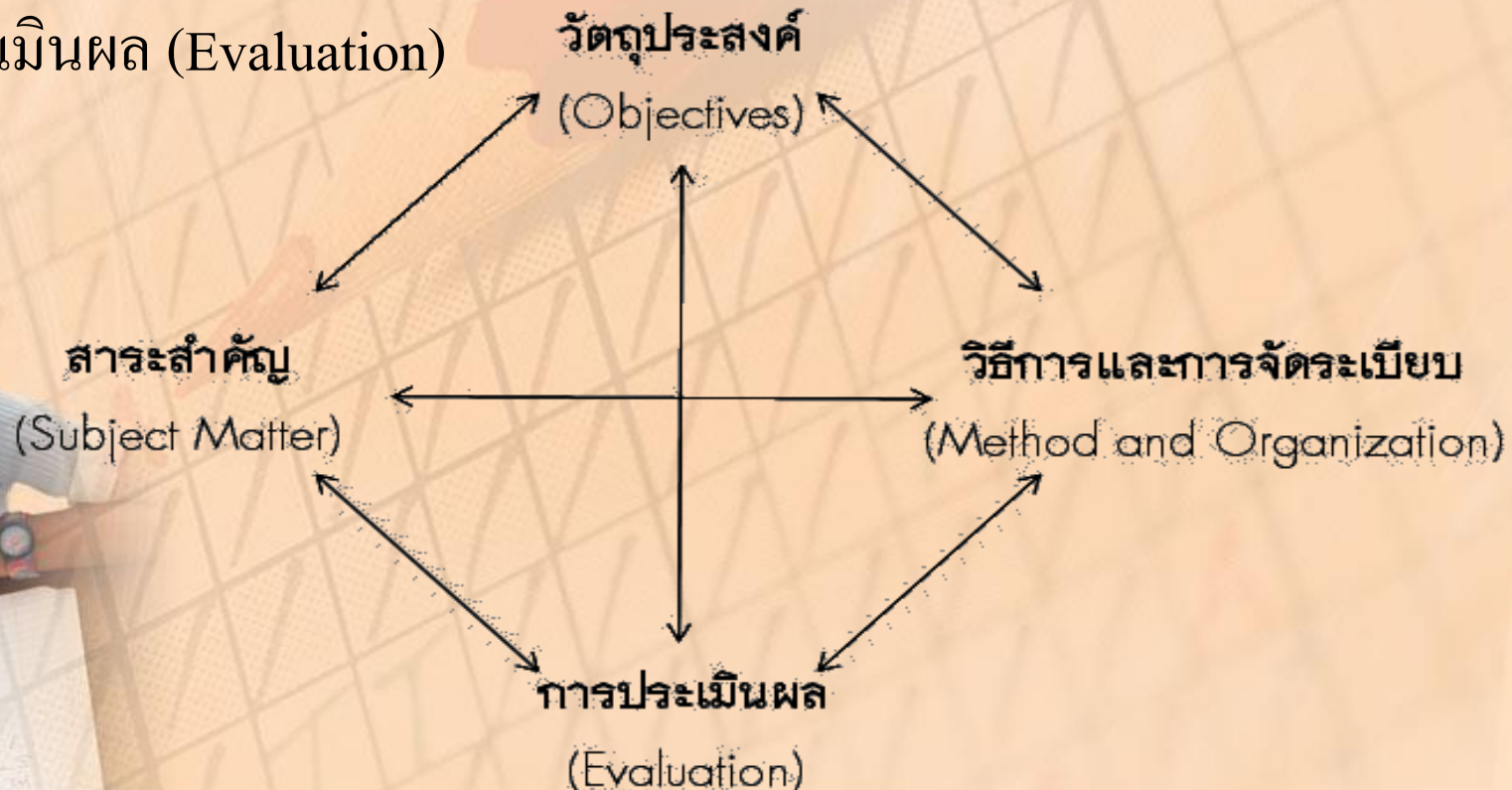

หลักสูตร ► องค์ประกอบของหลักสูตร

เฮอริค (Herrick, 1950: 41; อ้างถึงใน Taba, 1962: 422-426)

1. วัตถุประสงค์ (Objectives)
2. สาระสำคัญ (subject Matter)
3. วิธีการและการจัดระเบียบ (Method and Organization)
4. การประเมินผล (Evaluation)

หลักสูตร ▶ องค์ประกอบของหลักสูตร

Ornstein and Hunkin (2009: 185 - 186) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการออกแบบหลักสูตรซึ่งต้องพิจารณาธรรมชาติและการจัดเรียงองค์ประกอบพื้นฐาน 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. วัตถุประสงค์ (Objectives)
2. เนื้อหา (Content)
3. ประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experiences)
4. การประเมินผล (Evaluation)

หลักสูตร ► องค์ประกอบของหลักสูตร

চারং ৰ্বত্রী (2542: 8-9) ৰৰুওংকঁপ্রকোৰতীসাঁকঁণুওং
হল্কসুত্র ৱী 9 ওংকঁপ্রকোৰ কী

1. ৰূপপ্রসংকঁহরীওন ৱীওৰাওকরীকরী
2. কুওহরীওকঁওংহল্কসুত্র
3. ৰূপৰেওকঁওংকঁওংকঁওংহল্কসুত্র
4. কুওপ্রসংকঁওংরীওরীও
5. ৰূপও
6. কুওপ্রসংকঁওংকঁওংকঁওং
7. ৱীওকঁওংকঁওংকঁওংকঁওং
8. কঁওকঁওংকঁওং
9. ৱীওকঁওংকঁওংকঁওংকঁওং

หลักสูตร ▶ องค์ประกอบของหลักสูตร

บุญชม ศรีสะอาด (2546: 11) ระบุ

องค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตรไว้ 4 องค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 องค์ประกอบ คือ

1. จุดประสงค์
2. สารความรู้ประสบการณ์
3. กระบวนการเรียนการสอน
4. การประเมินผล

ฉันท ชาติทอง (2552: 9-13) ระบุ

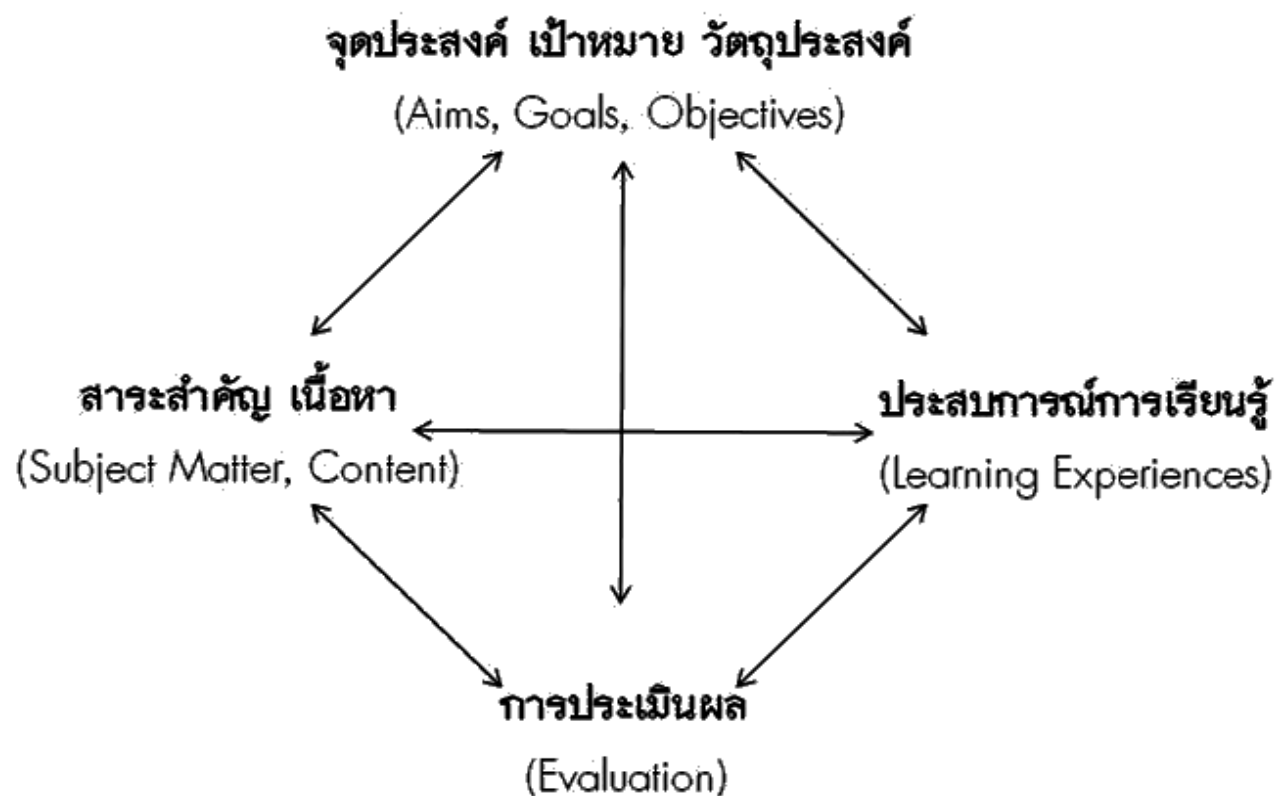
องค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 องค์ประกอบ คือ

1. ความมุ่งหมาย (Objectives)
2. เนื้อหาวิชา (Content)
3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) ได้แก่ วิธีการจัดการเรียนรู้และวัสดุประกอบหลักสูตร
4. การประเมินผล (Evaluation)

หลักสูตร ► องค์ประกอบของหลักสูตร

1. จุดมุ่งหมาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์
2. สาระสำคัญ เนื้อหา
3. ประสบการณ์การเรียนรู้ (เป็นได้ทั้งสิ่งที่คาดหวังหรือสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในการกำหนด หรือการใช้ กระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้)
4. การประเมินผล

หลักสูตร ► ความสำคัญของหลักสูตร

ชำระ บัณฑิต (2542: 9-11) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ 2 ระดับ คือ

1. ความสำคัญต่อการศึกษาร่วม
2. ความสำคัญต่อการเรียนการสอน

ฉันท ชาทูทอง (2552: 9)

กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ใน 2 ประเด็น

1. หลักสูตรสร้างผลกระทบต่อประเทศชาติและต่อโลก
2. หลักสูตรสะท้อนสิ่งที่มนุษย์ให้ความสำคัญ

หลักสูตร ► ความสำคัญของหลักสูตร

ชวลิต ชูกำแหง (2551: 29) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตรเปรียบเสมือนแม่พิมพ์ของประชาชน
2. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการศึกษา
3. หลักสูตรเป็นแนวทางในการให้การศึกษา
4. หลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนของครู
5. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางความรู้ และการจัดประสบการณ์ของครู
6. หลักสูตรเป็นเครื่องทำนายอนาคตการศึกษาของชาติ

หลักสูตร ▶ ความสำคัญของหลักสูตร

กิจกรรม: หลักสูตรเปรียบเทียบ.....อะไร
พร้อมอธิบายพอเข้าใจ

หลักสูตรเปรียบเทียบ ...

แผนที่นำทางสำหรับบุคคล ซึ่งมีการล้อมกรอบขอบเขตและจัดวาง
เรียบเรียงสิ่งที่อยู่ในแผนที่อย่างเป็นระบบระเบียบ สำหรับให้
บุคคลเดินทางไปยังจุดหมาย

ทั้งนี้บุคคลจะเดินทางตรงหรือทางอ้อม จะเดินทาง
ด้วยตนเองหรือมีคนนำทางให้ไปถึงตามจุดมุ่งหมายก็ได้
กล่าวได้ว่าวิธีที่ไปถึงจุดมุ่งหมายนั้นก็คือส่วนของ
“การเรียนการสอน”

หลักสูตร ▶ ระดับของหลักสูตร

ชวลิต ชุกก่าแพง (2551: 30) เสนอระดับของหลักสูตรไว้ 4 ระดับ ซึ่งสอดคล้องกับบุญชม ศรีสะอาด (2546:19) ได้แก่

1. หลักสูตรระดับชาติ เป็นหลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรแกนกลาง
2. หลักสูตรระดับท้องถิ่น เป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในชุมชน
 3. หลักสูตรระดับสถานศึกษา
 4. หลักสูตรระดับห้องเรียน

หลักสูตร ▶ ระดับของหลักสูตร

1. หลักสูตรระดับชาติหรือหลักสูตรแม่บท
2. หลักสูตรระดับท้องถิ่น
3. หลักสูตรระดับสถานศึกษาหรือหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่น และสามารถแบ่งเป็นหลักสูตรระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้
4. หลักสูตรระดับชั้นเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education Curriculum)

หลักสูตร
แกนกลาง

กรอบหลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรสถานศึกษา

ระดับชาติ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระดับท้องถิ่น

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น

เป้าหมาย/จุดเน้น สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

การประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น

ระดับสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษา

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

รหัสรายวิชา คำอธิบายรายวิชา เวลาเรียน / หน่วยกิต

ระดับกลุ่มสาระฯ

โครงสร้างรายวิชา

ระดับชั้นเรียน

หน่วยการเรียนรู้

หลักสูตรที่ดี

1. สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการปกครอง
2. เหมาะสมกับผู้เรียน
3. ตามแนวคิดปัจจุบัน คือ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
4. มีครบทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติ
5. เกิดความความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง / มีส่วนได้ส่วนเสีย
6. มีความยืดหยุ่น ดัดแปลงได้ ใช้ได้จริง

หลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standard-Based Curriculum)

คือ หลักสูตรที่มี**มาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย** หรือเป็นกรอบทิศทางในการกำหนดเนื้อหา ทักษะ/กระบวนการ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถบรรลุมาตรฐานที่กำหนด

? “แนวการเรียนการสอน” เป็นหลักสูตร ใช้หรือไม่

